

szabályrendszerhez viszonyítva ellenőrizni, teljesülnek-e bizonyos követelmények, hanem valóban deskriptív módon eljárni, és megvizsgálni, *milyenek* ezek a kommunikátumok. Akkor talán kiderült volna, hogyan lehetne az új médiumban megjelenő szövegeket vizsgálni, mivel kellene kiegészíteni, módosítani a meglévő vizsgálati keretet ahhoz, hogy alkalmas legyen multimediális és multidimenziális szövegek elemzésére, vagy ha az nem lehetséges, a létező régi helyett egy új létrehozására. A könyv elolvasása után ugyanis a legvilágosabban megfogalmazódó megállapítás éppen az, hogy a bemutatott „elemzési módok és eszközök”, amelyekről a szerző a bevezetőben ír, nem alkalmasak a jelenség leírására.

A fenti észrevételek nem tesznek egyebet, mint rávilágítanak a virtuális tér nyelvhasználatával kapcsolatos kérdések összetettségére. Háhn Judit újabb szemponttal gazdagítja a lehetséges vizsgálatok körét, és a terület magyarországi és nemzetközi kutatásaira, valamint egy rendkívül alapos szakirodalmi háttérre építve megpróbál közelebb kerülni a jelenség megértéséhez. Nem kétséges, hogy jelenleg a megértési folyamat elejénél tartunk, és számos további szerteágazó és mélységi kutatásra van szükség.

Balaskó Mária

Eitler Tamás

Hatékony szövegértés

Budapest: Ad Librum, 2011. 214 p.

A huszonöt leckét tartalmazó szöveg- és feladatgyűjtemény címe sokat ígérő: gyakorló magyartanárként nagy várakozással fogtam a könyv olvasásához.

A szerző – ahogyan a hátlapon is láthatjuk – az ELTE Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének adjunktusa; szociolingvisztikával, kommunikációval, diskurzuselemzéssel, reklámszaknyelvvel és angol PR-ral foglalkozik. E széles érdeklődési-kutatási kör

hatásait – pozitívakat és negatívakat egyaránt – jól érzékelhetjük a figyelmes olvasás során.

A szövegértési kompetencia fejlesztési lehetőségeiről igen sok mű jelent meg a közelmúltban, hiszen napjainkban egyre fontosabbá válik, hogy a nem olvasó, ezért a szövegeket egyre kevésbé értő diákokat, fiatalokat az olvasásra, ezáltal a mindennapi és szépirodalmi szövegek értésére „visszaneveljük”.

Eitler Tamás munkájában láthatólag követi az USA National Reading Panel algoritmusát; szövegeiben, feladataiban igyekszik valamennyi pontot érinteni; azonban a legfontosabbal adós maradt: a választott szövegek nem épülnek egymásra; nincs módszertani vezérfonal; nem a könnyebbtől a nehezebb felé haladunk, inkább valamiféle tematikus egymásutániség szervezi a leckéket. Érdekes, hogy a szinte ugyanakkor kiadott *Szövegértés lépésről lépésre* (Bacsó–Balázs–Körös–Madoicsai–Mohácsi–Raátz–Sáfrán 2011) című könyv előszavában ezt olvashatjuk: „a szövegértés fejlesztése olyan *folyamat*, amely az alapok (mondatok, feliratok, egy-egy reklám vagy vicc szövege stb.) megértésétől kiindulva, a különböző olvasástípusok gyakoroltatásával jut el az összetett, nehezebb szövegek megértéséig” (Bacsó–Balázs–Körös–Madoicsai–Mohácsi–Raátz–Sáfrán 2011: 5, *kiemelés – K. S. N.*). Épp e folyamatszerűséget hiányolom Eitler Tamás munkájából, amely egyébként változatos témájú, sokszor érdekes – olykor kevésbé érdekfeszítő –, figyelemfelkeltő szövegeket tartalmaz.

A könyv felépítése is meglepett kissé: a hátsó borítóval együtt *öt* részben vázolja-magarázza a szerző, hogyan is kell használni a művet, mire jó, és – mennyire jó... .

A Tartalomjegyzéket követő Előszó „újítást” ígér: „a száraznak ható irodalmi és tudományos írások *helyett*” (*kiemelés – K. S. N.*) másféle szövegek sorakoznak majd a könyvben, amelyek „a belső motivációt” mozgósítják. Tehát az irodalmi szövegek erre képtelenek? Veszélyes szempont ez akkor, amikor a diákság leginkább az internetről olvas (ha olvas); s akkor is a kilúgozott, lebutított „Klaszszikusok röviden” típusú olvasmányokat.

A már említett *Szövegértés lépésről lépésre* című könyv szövegválasztásából hadd említsék néhány szerzőt: Balassi, Heltai Gáspár, Fazekas Mihály, Kosztolányi, Szabó Magda, Örkény, Varró Dániel. A könyv alkotói nem féltek annyira a „száraznak ható” irodalmi szövegektől... Lehet, hogy nem hatnak száraznak?

Az Előszó után Eitler Tamás *A tanulócsoporthoz tanárainak figyelmébe* (9) ajánl néhány gondolatot: könyve életre szóló ismeretek megszerzését segíti elő, mindenféle összetételű tanulócsoporthoz megfelelő, sok tevékenységformában alkalmazható (frontális, kooperatív, de egyéni is), majd pedig *Az egyénileg tanulóknak figyelmébe* (11) című részből megtudhatjuk, hogy bár a könyv a csoportmunkára épül, egyedül is haszonnal forgatható.

A *Feladattípusok* (13) két és fél oldalon keresztül vezet be a könyv szövegeibe; a szerző részletesen elmagyarázza, melyik feladat mit gyakoroltat (és nem „begyakoroltat”, mint ahogy többször is előfordul a könyvben! [pl. 14]), majd megismerjük a jellemző feladattípusnevezéseket. Olykor azonban tanácstalanná válhatunk: hogyan is lehet gyakoroltatni a „jellemző feladattípussal”? A 15. oldalon, *A szöveg célja és közönsége* feladattípus magyarázatában ezt olvassuk: „Jellegzetes feladatok: a szerzői cél meghatározása.”

A 16. oldalon kezdődnek a leckék, melyekhez képek, rajzok készültek. Sajnos azonban – olykor a feladat megoldását akadályozva – a képek sötétek, ezért értelmezhetetlenek. A 120. oldalon például a zászlók színei nem látszanak; a 22. oldalon az álláshirdetések olvashatatlanok; a rajzok egy előző korszak stílusát idézik. Egyébként is az egész könyv szürke és fekete: a diákok figyelmét így nehéz felkelteni.

Szokatlan megoldás a sok üresen hagyott oldal (31., 45., 75., 111., 145., 167.); talán lehetne hasznosítani ezeket, ha a könyv kínálna olyan feladatokat, amelyeket az üres lapokon kellene megoldani.

A könyv nyelvezetén erősen látszik az angol hatás: a feladatok az „Exercise 4” mintájára így sorakoznak: „Feladat 4” stb. Talán jobb a magyar sorrend, ha magyar olvasónak

szánjuk a könyvet. Több nyelvi-stiláris hiba is feltűnt a munkában: a már említett „begyakoroltat” (14), „átbeszél ismeret” (15), „végtermék” (15) – ez utóbbi komikusan is hat, helyette megfelelhet a „közös, összegző feladat”; valamint a hátsó borítón a szerkezetében is furcsa „...gyakoroltat, nem szájba rágósan” (!) kifejezés. A hátsó borító egyébként az ötödik (!) „magyarázat” a könyvhöz, afféle kedvcsináló-ajánló szöveg, amely „hiánypótlónak” tartja Eitler Tamás munkáját.

Bizonyára hasznos lehet ez a könyv is, ám a módszeres tanulásra nem alkalmas; olvasói nem tudnak az oly fontos *lépcsőzetes* tanulási folyamat részesei lenni, így a hatékony szövegértést valószínűleg más könyvből kell majd elsajátítaniuk. Talán néhány szöveg és feladat segíthet a gyakorlásban a *Hatékony szövegértés*ből is.

Hiányoltam a bibliográfiát, a források felsorolását; s talán az sem szerencsés, hogy a megoldások igen apró betűsek.

Korompayné Sebestyén Nóra

IRODALOM

Bacsó Márta – Balázs Nikolett – Körös Kata – Madocsai Kinga – Mohácsi Eszter – Raátz Judit (alkotószerk.) – Sáfrán Réka (2011): *Szövegértés lépésről lépésre*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Szofilkánics Judit

Tanuljunk ukránul! 2.

Nyíregyháza: Örökségünk Könyvkiadó Kft., 2009. 313 p.

Szofilkánics Judit a baktalórántházi Vay Ádám Gimnázium nyugalmazott tanára, a magyarországi középiskolai ukránnyelv-oktatás megalapítója, a Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Tanszékének módszertanosa, két ukránnyelv-könyv szerzője. Kiemel-